

VNS 5/2017 vp

**Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Suomen
osallistumisen jatkamisesta
turvallisuussektorin koulutusyhteistyössä Irakissa**

Tasavallan presidentin ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan yhteinen kokous linjasi 5.5.2017, että Suomi jatkaa osallistumista monikansallisessa "Operation Inherent Resolve"(OIR) - operaatiossa noin 100 sotilaalla 1.9.2017 alkaen vuoden 2018 loppuun asti. Tämä sisältää osallistumisen koulutus- ja neuvonantotehtäviin Irakissa sekä osallistumisen tarpeellisiin esikunta-, hallinto- ja tukitehtäviin. Koska kyse on sotilaallisesti erityisen vaativasta operaatiosta, annetaan eduskunnalle tässä yhteydessä sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain mukainen selonteko.

1. Maan ja alueen tilanne, ml. turvallisuustilanne

Irakissa sota ISILiä vastaan jatkuu ja samalla valmistaudutaan ISILin jälkeiseen aikaan. ISIL (*Islamic State of Iraq and the Levant*, tunnetaan myös nimellä ISIS, *Islamic State in Iraq and al-Shaam*, sekä arabiankielisellä lyhenteellä Da'ish tai DAESH, *ad-Dawlah al-Islamiyah fi al-'Iraq wash-Sham*) julisti perustaneensa Syyrian ja Irakin alueille ulottuvan kalifaatin vuonna 2014.

Irakin tueksi taistelussa ISILiä vastaan perustettiin Yhdysvaltain johtama kansainvälinen ISILin vastainen koalitio (*Global Coalition against Daesh*). Koalitiolla on laaja keinovalikoima ja toimii viidellä eri sektorilla. Se taistelee ISILiä vastaan sotilaallisesti sekä Irakissa että Syyriassa, se pyrkii vakauttamaan vapautetut alueet ja avustamaan humanitaarisessa tilanteessa, estämään vierastaistelijoiden liikkumisen rajojen yli, kamppailemaan ISILin tuottamaa propagandaa vastaan ja rapauttamaan ISILin taloudellisen infrastruktuurin.

Irakin asevoimat ovat koalition tuella vallanneet takaisin alueita siten, että nyt ISILin hallussa on enää 7 % Irakin pinta-alasta, kun vuonna 2014 luku oli 40 %. Tämä on mahdollistanut sen, että yli miljoona ihmistä on jo pystynyt palaamaan koteihinsa ISILiltä vapautetuille alueille.

Käynnissä on lokakuussa 2016 alkanut sotilasoperaatio maan toiseksi suurimman kaupungin Mosulin takaisinvaltaamiseksi. Mosul on ISILin tärkein tukikohta Irakissa, ja järjestö on pitänyt sitä hallussaan kesäkuusta 2014 lähtien. Mosulin operaatioon on osallistunut Irakin armeijan ja sen erikoisjoukkojen rinnalla myös poliisijoukkoja, kurdien peshmerga-taistelijoita sekä puolisotilaallisia joukkoja (*Popular Mobilization Force*, PMF), jotka voivat pitää sisällään myös ns. shiia-militioita. Irakin hallitus on pyrkinyt toteuttamaan operaation siviilejä suojellen. Tämä on käynyt yhä vaikeammaksi taistelujen edetessä tiheästi asuttuun länsiosaan, jossa ISIL toimii siviilien keskellä ja käyttää heitä ihmiskilpinään. Vanhassa kaupungissa arvioidaan olevan 400 000 siviiliä ja 400 ISILin taistelijaa. Mosulin operaation seurauksena noin puoli miljoonaa ihmistä on joutunut jättämään kotinsa. Kansainväliset ja paikalliset toimijat pyrkivät vastaamaan pakolaisten ja kaupunkiin jääneiden humanitaarisiin tarpeisiin. Irakissa humanitaarisen avun tarpeessa on yli 11 miljoonaa ihmistä. Maan sisäisesti siirtymään joutuneita ja pakolaisia on yli 3 miljoonaa.

Irakin turvallisuustilanne on edelleen epävakaa. Monien asiantuntijoiden arvio on, että kun yhteinen vihollinen ISIL on kukistettu, voivat Irakin eri ryhmien väliset kiistat leimahtaa keskinäiseksi välienselvittelyksi. Eri etnisten, uskonnollisten ja poliittisten ryhmien välinen vuoropuhelu ja sovintotyö ovat tärkeitä ISILin juurien kitkemiseksi. Irakin pääministeri Al-Abadi on esiintynyt rakentavasti ja pyrkinyt edistämään sovittelua. Suomalainen konfliktinratkaisujärjestö *Crisis Management Initiative* (CMI) toimii EU:n rahoittamana Irakin pääministerin alaisen kansallisen sovittelukomission neuvonantajana.

Suurena haasteena on ISILiltä takaisin vallattujen alueiden vakauttaminen ja jälleenrakentaminen nopealla aikataululla. Tämä kattaa infrastruktuurihankkeiden lisäksi mm. hyvän hallinnon ja ihmisoikeuksien periaatteiden juurruttamisen paikallistasolla. Jos näin ei tapahdu, on vaarana, että

ISIL tai muu vastaava ryhmittymä täyttää syntyvän tyhjiön. Maan sisäisten pakolaisten turvallinen paluu koteihinsa on tärkeää siitäkkin näkökulmasta, että Irakin parlamenttivaalit pidetään keväällä 2018. Aluevaalit on tarkoitus pitää jo tulevana syksynä, mutta ne saatetaan siirtää parlamenttivaalien yhteyteen.

Irakin taloudellinen tilanne on heikko johtuen öljyn hinnan romahtamisesta ja ISILin vastaisen taistelun kuluista. Valtaosa Irakin valtion budjetista menee sotatoimiin ja turvallisuusjoukkojen palkkamenoihin. Bagdadin ja Pohjois-Irakin Kurdistanin autonomisen alueen välejä hiertävät kiistat öljytulojen jakamisesta sekä Kurdistanin itsenäistymispyrkimyksistä.

2. Operaation keskeinen sisältö ja tavoitteet

Koalitio tukeutuu YK:n turvallisuusneuvoston päätöslauselmaan 2170(2014), jossa korostetaan kaikkien YK:n jäsenmaiden aktiivisen yhteistyön välttämättömyyttä ISILin terroriuhan torjumiseksi. Irakin ulkoministeri pyysi YK:n pääsihteerille 25.6.2014 lähettämässään kirjeessä koulutus- ja materiaalitukea maansa avuksi ISILin vastaisessa toiminnassa. Turvallisuusneuvoston puheenjohtaja antoi 19.9.2014 Irakin tilanteesta turvallisuusneuvoston konsensukseen perustuvan puheenjohtajan lausunnon, jossa vedotaan kansainväliseen yhteisöön, jotta se vahvistaisi ja laajentaisi apua Irakin hallitukselle taistelussa ISILiä ja muita aseellisia ryhmittymiä vastaan. Kansainvälisessä ISILin vastaisessa koalitiossa on tällä hetkellä 68 jäsentä, ml. kaikki Pohjoismaat ja EU-maat sekä järjestöistä Arabiliitto, Euroopan unioni ja Interpol.

Koalition sotilaallista toimintaa ISILiä vastaan Irakissa ja Syyriassa johtaa *Operation Inherent Resolve* (OIR), joka perustettiin Yhdysvaltain johdolla vuonna 2014. OIR-operaatioon osallistuu 27 koalition jäsenvaltiota yhteensä yli 9000 sotilaalla. Lähtökohtana on, että kukin yhteenliittymän maa päättää, millaista tukea se antaa. Tuen tulee kuitenkin perustua operaation määrittämiin toimintalinjoihin ja operaation pyytämiin suorituskykyihin.

Koulutustoiminta (*Building Partnership Capacity*, BPC) sekä neuvonantotoiminta (*Advise and Assist*, A&A) ovat osa OIR-operaation toimintaa. Koulutuksen sekä neuvonantotoiminnan tehtävinä on kehittää Irakin, ml. Irakin Kurdistanin, turvallisuusjoukkojen omaa kykyä torjua ISIL, palauttaa laillisen valtiovallan kontrolli sekä tukea alueellisen turvallisuuden ja vakauden palauttamisessa. OIR-operaatiolla on Irakissa neljä alueellista BPC-koulutuskeskusta (Erbil, Taji, Al-Asad Airbase ja Besmaya). Lisäksi tehdään neuvonantotoimintaa (A&A) esikunnille ja joukoille niiden operaatioalueilla. Muista pohjoismaista osallistuvat Suomen lisäksi Ruotsi, Norja ja Tanska.

Koulutusta sekä neuvonantotoimintaa johdetaan operaation maakomponentin esikunnasta Bagdadista. Koko operaation johtoosikunta on sijoitettu Kuwaitiin.

3. Operaation luonne ja voimankäyttövaltuudet

OIR-operaation puitteissa yhteenliittymä on tehnyt noin 19 000 ilmaiskua Irakissa ja Syyriassa ISILin toiminnan kannalta kriittisiin kohteisiin. Operaatio on tällä hetkellä sen toisessa vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa tavoitteina olivat ISILin etenemisen pysäyttäminen ja järjestön hajottaminen. Toisessa vaiheessa aloitettiin Irakin turvallisuusjoukkojen suorituskykyjen kehittäminen, tavoitteena Irakin turvallisuusjoukkojen ja hallinnon suorituskykyjen edelleen kasvattaminen ja ISILin vastaisten sotilaallisten toimien jatkaminen. Kolmannen vaiheen tavoitteena on Irakin ja Syyrian turvallisuustilanteen vakauttaminen. Tämä kolmas vaihe on käynnistymässä lähiaikoina. Kokonaisvaltaisen lähestymistavan merkitystä ISILin vastaisissa toimissa on korostettu.

OIR-operaatio toteutetaan Irakin hallituksen pyynnöstä ja yhteisymmärryksessä tämän kanssa. Irakin kanssa ei ole kaikkia osallistujamaita kattavaa yhteistä, kriisinhallintaoperaatioissa tavanomaista joukkojen oikeudellista asemaa koskevaa sopimusta (*Status of Forces Agreement*, SOFA), vaan osallistujamaat ovat sopineet joukkojensa asemasta kahdenvälisesti Irakin kanssa.

Suomalaisten sotilaiden osallistumista koskeva Suomen ja Irakin välinen noottienvaihto käytiin keväällä 2015. Nootteihin on kirjattu, että virkapassia kantavalle suomalaiselle sotilashenkilöstölle myönnetään diplomaattisia suhteita koskevan Wienin yleissopimuksen mukainen, edustustojen hallinnolliseen ja teknilliseen henkilökuntaan rinnastuva asema. Kirjeenvaihtoon perustuen nämä henkilöt voivat käyttää sotilaspukua sekä kantaa aseita itsepuolustustarkoituksessa. Tämä vastaa nootteja, joita myös muut operaatioon osallistuvat maat ovat vaihtaneet.

Operaatioon osallistuvilla joukoilla ei ole yhteisesti sovittuja voimankäyttösääntöjä, vaan yksittäiset maat antavat joukoilleen omat voimankäyttösäännöt. Mahdollinen voimankäyttö perustuu hätävarjeluun eli kansainvälisen oikeuden tunnustamaan itsepuolustusoikeuteen. Koulutuksessa sekä neuvonantotoiminnassa voi mahdollisesti syntyä tilanteita, jotka vaativat voimankäyttöä itsepuolustukseksi. Kansallisesti voimakeinojen käytöstä säädetään sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain (211/2006) 27 §:ssä. Suomi on antanut kansalliset voimankäyttösäännöt operaatioissa palveleville sotilaille.

4. Operaation turvallisuustilanne ja riskiarvio

Tilanne Irakissa jatkuu erittäin epävakana. ISIL on kärsinyt merkittäviä tappioita sekä Irakissa että Syyriassa ja menettänyt laajoja maa-alueita. Järjestön hallussa on yhä alueita Irakin pohjoisosassa, ja se kykenee toteuttamaan terrori-iskuja myös oman alueensa ulkopuolella, mukaan luettuna pääkaupungissa Bagdadissa.

ISILin sotilaallisen lyömisen jälkeen tilanne Irakissa muuttuu ja epäsymmetrisen sodankäynnin merkitys korostuu entisestään. Epäsymmetrinen sodankäynti ei noudata rintamalinjoja. Räjähdeiskujen ja monimuotoisten hyökkäysten uhka kasvaa myös Irakin kurdialueilla. Ääriryhmittymien toiminta kohdistuu ensisijaisesti shiialaista väestöä ja Irakin turvallisuusjoukkoja kohtaan, mutta myös koalition joukot voivat olla iskujen kohteena.

ISIL todennäköisesti jatkaa hyökkäyksiä Irakin turvallisuusjoukkojen ja kurdien peshmerga-joukkojen ryhmyksiä vastaan. Keskeisimmät uhkatekijät ovat suora-ammunta- ja epäsuora tuli sekä räjähdde- ja itsemurhaiskut, joissa käytetään myös ajoneuvoja. Maastossa on lisäksi miinoja ja räjähtämättömiä ampumatarvikkeita. Kemiallisten aseiden käyttö on mahdollista, mutta alkeellisesta levitystavasta johtuen niiden vaikutus jää todennäköisesti varsin heikoksi ja paikalliseksi.

Kurdistanin aluehallinnon valvonta on ollut tehokasta ja selustassa turvallisuustilanne ja uhkataso ovat olleet vakaat ilman merkittäviä turvallisuustapahtumia. Osalla alueista uhkataso on kohonnut ja Mosulin alueella se on korkea. Uhkataso on Mosulin alueella merkittävä, muualla Kurdistanin aluehallinnon kontrolloimalla alueella matala ja muualla Pohjois-Irakin alueella kohonnut.

5. Suomen osallistuminen, ml. osallistumismuoto, tavoitteet ja vaikutus puolustuskyvyn kehittämiseen

Suomi päätti 20.3.2015 osallistua koulutusyhteistyöhön Irakissa enintään 50 sotilaalla yhden vuoden ajan. Seuraavana vuonna osallistuminen kaksinkertaistui noin sataan sotilaaseen, kattaen sekä koulutus- että neuvonantotoiminnan 31.8.2017 asti. Tämän voi nähdä myös vastauksena

Ranskan 17.11.2015 EU:n jäsenvaltioille esittämään avunpyyntöön Lissabonin sopimuksen keskinäisen avunannon lausekkeen artiklan 42(7) mukaisesti. Avunpyyntö liittyi Pariisissa marraskuussa 2015 tehtyihin terrori-iskuihin ja oli ensimmäinen kerta, kun keskinäisen avunannon lausekkeeseen vedottiin.

Suomalainen kriisinhallintajoukko Irakissa (SKJI) on kouluttanut Menilan tukikohdassa Kurdistanin peshmerga-taistelijoille sotilaan perustaitoja joukkuetasolle asti. Lisäksi suomalaiset ovat tukeneet Saksan antamaa lääkintäkoulutusta. Koulutettavat ovat 25–55-vuotiaita ja oppimismotivaatio on korkea. Monilla koulutettavilla on taistelukokemusta jo aikaisemmista Irakin sodista, mutta he ovat hyvin motivoituneita koulutukseen.

Suomalainen koulutusosasto ja suomalainen koulutustapa ovat saaneet peshmergoilta erittäin hyvää palautetta. Ihmishenkiä pelastavan ensiavun kouluttamiseen on panostettu. Tästä on saatu hyvää palautetta kenttäsairaaloista, kun koulutetut ovat osanneet mm. tyrehtyttää haavoittuneiden verenvuotoja.

Suomen koulutus- ja neuvonantotoimintaa Irakissa on perusteltua jatkaa. Tarkoituksena on, että Suomi jatkaisi osallistumista operaatioon 1.9.2017 alkaen noin 100 sotilaalla vuoden 2018 loppuun saakka. Osallistuminen pitäisi sisältää koulutus- ja neuvontatoiminnan, tarvittavan omasuojan sekä kansalliset tuki- ja huolto-osat.

Koulutus ja neuvonanto laajennettaisiin koskemaan peshmerga-joukkojen lisäksi myös muita Irakin turvallisuusjoukkoja. Uuden kansallisen mandaatin myötä Suomi voisi tehdä koulutus- ja neuvonantotoimintaa Pohjois-Irakin ohessa myös muualla Irakin alueella. Suomen toiminta-alueista sovitaan yhteistyössä muiden koalitiomaiden kanssa. Suomi ylläpitäisi logistiset tukeutumisedellytykset Erbilin alueella, ml. tarvittavat tukikohtajärjestelyt. Lisäksi Suomi asettaisi esikunta- ja yhteysupseereita operaatiota johtaviin ja tukeviin esikuntiin Irakissa, Kuwaitissa, Jordaniassa ja Qatarissa.

Puolisotilaalliset PMF-joukot rajattaisiin suomalaisten antaman koulutus-, neuvonanto- ja avustustoiminnan ulkopuolelle, koska pidetään mahdollisena, että PMF-joukot voivat pitää sisällään ns. shiamilitiaryhmiä (SMG, *Shia Militia Group*).

Muutoksia voimankäyttövaltuuksiin ei tehtäisi, ja sotilaiden asema ja aseiden kantaminen perustuisivat jatkossakin voimassa olevaan Suomen ja Irakin väliseen kirjeenvaihtoon.

Osallistuminen kehittäisi kansallisen puolustuksen suorituskykyä. Arvokkaita kokemuksia saataisiin joukon johtamisesta, ylläpidosta ja operoinnista vaativissa neuvonantotehtävissä koalitio-operaatioissa.

6. Kokonaisvaltaisen lähestymistavan toimeenpano

OIR-osallistumisella Suomi osallistuu ISILin ja kansainväliseen terrorismin vastaiseen toimintaan. Tällä edistetään samalla tiivistä yhteistyötä Yhdysvaltain kanssa, jolle ISILin vastaisen koalition toiminta on korkeimpia prioriteetteja.

ISILin menettäessä maa-alueidensa hallintaa Irakissa järjestön toiminta muuttuu. Huolimatta fyysisten alueiden menetyksistä ISILin ideologia ei tule sotilaallisten tappioidenkaan myötä katoamaan. Jollain tasolla väkivalta Irakissa jatkuu senkin jälkeen, että ISIL poistuu. Oletettavasti ISILin taistelijat painuvat maan alle kalifaatin kukistuessa. Osa jäänee Lähi-idän alueelle, osa saattaa siirtyä Pohjois-Afrikkaan, osa pyrkinee takaisin lähtömaihinsa ja osa suuntaa kohti

Eurooppaa. Tämä korostaa tarvetta terrorismin vastaiselle toiminnalle Euroopan turvallisuuden takaamisessa. Propagandassaan ISIL on jo kehottanut kannattajiaan mieluummin iskemään länsimaita vastaan kotimaissaan kuin matkustamaan Levantin alueelle.

Suomi tukee Irakissa sotilaallisten toimien lisäksi vakauttamistoimia kehitysyhteistyövaroin sekä antaa humanitaarista apua ja rahoittaa miinanraivausta. Vuonna 2016 perustettiin ns. kansallinen ISILin vastaisen koalition Task Force, jossa useamman hallinnonalan kesken päivitetään tilannekuvaa ja vaihdetaan tietoja ISILin vastaisesta toiminnasta.

Koalitio on yhteistyössä UNDP:n kanssa perustanut Irakin vakauttamisrahaston (*Fund For Stabilization, FFS*) ISILiltä takaisin vallattujen alueiden vakauttamiseksi. Vakauttamistoimilla pyritään luomaan olosuhteet noin 3–4 miljoonan maansisäisen pakolaisen paluulle koteihinsa, ensin peruselinosuhteita ja julkisia palveluja vahvistamalla ja pidemmällä aikavälillä tukemalla Irakin talouden kehitystä, hyvää hallintoa, oikeusvaltiokehitystä, ihmisoikeuksia sekä demokratiaa. Koko koalition tuki vakauttamis- ja miinanraivaustoimille sekä humanitaariselle ja taloudelliselle avulle on ollut vuodesta 2014 alkaen yhteensä noin 22,2 miljardia dollaria.

Suomen Irakille kohdistuva apu on mittavaa. Suomi antoi 10 miljoonan euron apulupauksen heinäkuussa 2016 järjestetyssä koalition ministerikokouksessa Washingtonissa. Vuonna 2016 Suomen sitoumukset nousivat näin yhteensä noin 14,8 miljoonaan euroon. Tuki jakautuu humanitaariseen apuun (5,3 miljoonaa euroa), rahoitukseen Irakin vakauttamisrahastolle (4 miljoonaa euroa vuonna 2016) sekä humanitaariseen miinanraivaukseen Irakissa ja Syyriassa (5,5 miljoonaa euroa vuosina 2016–2020). Suomen maksettu kokonaistuki Irakille vuoden 2017 loppuun mennessä nousee ainakin 17 miljoonaan euroon.

Osana vakauttamistoimia Suomi suunnittelee osallistumista koalition poliisikoulutukseen Irakissa, jossa johtovaltiona toimii Italia. Osallistumisesta on käyty alustavia keskusteluja Italian kanssa, ja näiden keskustelujen valossa pyritään valmistelemaan noin viiden poliisin osallistuminen koulutustehtäviin Bagdadissa vuoden 2018 alusta.

Koalition tavoitteena on estää vierastaistelijoiden pääsy Syyriaan ja Irakiin mm. matkustamiseen liittyvää lainsäädäntöä muuttamalla. Rajaviranomais- ja poliisiyhteistyöllä vierastaistelijoiden virtaa alueelle on pystytty radikaalisti vähentämään. Vierastaistelijoiden virta Irakiin ja Syyriaan on laskenut 90 prosenttia, johtuen osittain Turkin toimista, joilla se on onnistunut estämään ISILin pääsyn Turkin ja Syyrian väliselle rajalle. Suomi osallistuu koalition vierastaistelijatyöryhmään (*Foreign Terrorist Fighters, FTF*), jossa Suomi on tuonut esiin kansallisia käytäntöjä, mm. väkivaltaisen ekstremismin torjuntatoimia korostaen erityisesti ennaltaehkäisevää työtä. Suomi on hiljattain kansallisesti kriminalisoinut matkustamisen terroristisessa tarkoituksessa.

Koalition taistelussa ISILin propagandakoneistoa ja virtuaaliverkostoa vastaan halutaan varmistaa, ettei ISILin ylläpitämä radikaali islam kukoista tietoverkoissa. Koalition toimilla pyritään ehkäisemään radikalisoitumista ja värväämistä mm. terrori-iskuihin. Suomi osallistuu viestintäryhmän työhön.

ISILin rahoitus pohjaa on heikennetty mm. ilmaiskuilla järjestön öljyntuotantoon – öljykenttiin, öljynjalostukseen ja kuljetusinfrastruktuuriin. Rahoittajia pyritään identifioimaan ja näiden omaisuutta jäädyttämään. UNESCO pyrkii estämään ISILin hyötymistä antiikkiesineiden salakuljetuksesta. Koalition jäsenet päättivät vuonna 2015, että ne eivät maksa lunnaita ISILin kidnappaamista henkilöistä.

Irakin moninaiset ongelmat heijastuvat Eurooppaan hakeutuvien turvapaikanhakijoiden määrässä. Koalition kokonaisvaltaisella toiminnalla pyritään vaikuttamaan muuttoliikkeen perussyihin. Irakilaiset ovat suurin turvapaikanhakijaryhmä Suomessa.

Suomi on lisäksi ajanut aktiivisesti EU:n tuen vahvistamista Irakin turvallisuussektorin uudistamiselle siviilikriisinhallinnan toimin. Keskustelu EU:n jatkotoimista on parhaillaan käynnissä.

Nato kehittää puolustus- ja turvallisuuskapasiteetin kehittämistoimiaan (*Defence and Related Security Capacity Building, DCB*) myös Irakissa. DCB-toiminta on noussut osaksi Naton terrorismin vastaista toimintaa. Suomi suhtautuu myönteisesti Naton puolustuskapasiteetin kehittämistyöhön Irakissa. Suomalaisesta kriisinhallintajoukosta Irakissa voidaan kohdentaa tukea myös DCB-yhteistyöhön, mikäli yhdessä Pohjoismaiden ja Baltian maiden kanssa toteuttavalle koulutusyhteistyölle on edellytyksiä. DCB-yhteistyö voisi toteutuessaan käsittää esimerkiksi räjähdetietoisuuden ja sotilaslääkinnän koulutusta.

7. Operaation kustannukset

Vuoden 2017 lisäkustannukset osallistumisesta 1.9.2017 jälkeen olisivat UM:n pääluokassa noin 4,4 miljoonaa euroa ja PLM:n pääluokassa noin 7,7 miljoonaa euroa. Nämä UM:n ja PLM:n osuudet on jo esitetty katettavaksi kuluvan vuoden ensimmäisen lisätalousarviomenettelyn kautta. Kustannukset tarkentuvat suunnittelun edetessä esim. mahdollisiin joukkojen varustukseen tai ajoneuvoihin liittyvien muutosten johdosta.

Vuoden 2018 osalta arviona on, että kustannukset olisivat UM:n pääluokassa noin 13 miljoonaa euroa ja PLM:n pääluokassa noin 15,5 miljoonaa euroa. Vuoden 2018 lisämäärärahan tarve tarkentuu suunnittelun edetessä. Näitä kustannuksia ei ole kehyksessä, sekä UM:n että PLM:n osuudet lisättäisiin vuoden 2018 talousarvioehdotukseen.

8. Aikaisempi käsittely

Tasavallan presidentti päätti 20.3.2015, että Suomi osallistuu turvallisuussektorin koulutusyhteistyöhön Irakissa enintään 50 sotilaalla enintään 12 kuukauden mittaisen jakson ajan alkaen täyden operatiivisen valmiuden saavuttamisesta. Tätä edelsi valtioneuvoston eduskunnalle antama selonteko (VNS 10/2014) ja selonteon eduskuntakäsittely.

Tasavallan presidentin ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan käsiteltä asiaa valtioneuvosto antoi eduskunnalle selonteon (VNS 2/2016 vp). Eduskunta hyväksyi 14.4.2016 ulkoasiainvaliokunnan mietinnön (UaVM 2/2016 vp) mukaisen lausunnon (EK 8/2016 vp). Tasavallan presidentti päätti 29.4.2016, että Suomi jatkaa ja vahvistaa osallistumistaan turvallisuussektorin koulutusyhteistyöhön Irakissa vuoden ajaksi 1.9.2016 alkaen kokonaisvahvuutena noin 100 sotilasta, käsittäen jatkamisen koulutustehtävissä 50 sotilaalla ja osallistumisen neuvonantotoimintaan noin 50 sotilaalla.

Tasavallan presidentin ja valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisen ministerivaliokunnan kokouksessa 15.3.2017 linjattiin, että valmistaudutaan Suomen osallistumisen jatkamiseen Irakin OIR-operaatioissa ainakin 100 sotilaalla 1.9.2017 alkaen vuoden 2018 loppuun asti. Linjattiin, että valmistelutyön edettyä asia, ml. rahoitus, tuodaan TP-UTVA:an kevään kuluessa.

TP-UTVA käsitteli Suomen OIR-osallistumista uudelleen kokouksessaan 5.5.2017 ja linjasi, että Suomen osallistumista OIR-operaatioissa jatketaan noin 100 sotilaalla 1.9.2017 alkaen vuoden 2018 loppuun asti. Tämä sisältää osallistumisen koulutus- ja neuvonantotehtäviin Irakissa sekä osallistumisen tarpeellisiin esikunta-, hallinto- ja tukitehtäviin.

Ottaen huomioon, että varsinaista YK:n valtuutusta koulutustehtävälle ei ole, sekä kokonaisarvio operaation luonteesta ja olosuhteista, on pidettävä perusteltuna, että eduskuntaa kuullaan antamalla asiasta selonteko.

Päätöksen osallistumisesta tekee tasavallan presidentti sotilaallisesta kriisinhallinnasta annetun lain 2 §:n mukaisesti.

LIITE: Kartta ISILin alueista Irakissa ja Syyriassa